

NEMZETNEVELÉS

(NÉPNEVELŐ)

A KATHOLIKUS TANÍTÓ-EGYESÜLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS LAPJA

Előfizetési ár: Egész évre 4 pengő. Egyes szám ára 24 fillér. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Budapest, VIII. kerület, Szentkirály-utca 28. szám. Telefon József 465—69. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

FŐSZERKESZTŐK:
ERDŐSI KÁROLY és FINTA SÁNDOR

Felelős szerkesztő:
MORAVITZ LAJOS

Hirdetések díjazabása: Pályázati hirdetéseknel minden szó 8 fill. Magánhirdetéseknel 12 fill. (Rövidített szavak és számok egy-egy szónak számítatnak.) Üzleti hirdetések külön díjazás szerint. Hirdetési díjak előre beküldendők.

A «Nemzetnevelés» a Püspöki Kar rendeletére minden kath. iskolának hivatalból jár és az iskolai könyvtárban megőrzendő.

Szövetségünk a jövő évi gyűlések teteleit a következőkben állapította meg:

1. Mi nehezíti meg az iskola nevelő munkáját?
2. A népiskolai tanterv anyaga és az élet követelménye.
3. Hogyan segíthet a tanító népünk gazdasági helyzetén?

Nehéz idők legyőzése.

Irta: Kocsán Károly.

Férfias helytállás szükséges ahhoz, hogy e nehéz időket, — amelyek hibáinkon kívül nyakunkba szakadtak — a nagy értékek megmentésével átéljük. Hitem erős és rendíthetetlen, hogy a katolikus tanítóság az őrtálló szerepét most is híven és becsületesen betölti. Nincs okom kételkedni benne, mert voltunk már hasonló helyzetben és a múlt tényei beszélnek és bizonyítanak. Ennek a multnak részesei még azok, akik ma is dolgoznak, még pedig a nemzeti szükség parancsa szerint megfeszített erővel és a jobb jövőben való fanatikus hittel.

Mi boldog újévet akarunk. Először e nemzetnek, minden társadalmi osztálynak s végül magunknak is. E boldogság utáni sóhajt mindig követi a tiszta szívnek szándéka. És ha elszállt az újév napjának a mámorító illata, akkor folytatódik az a hétköznapi emésztő munka, amelyből terem kenyér a népnek, vigasztalás a szomorkodóknak, vallás és erkölcs a boldogság utáni áhítozóknak; béke a társadalomnak. Ez mind egy műhelyben készül: az iskolában.

Most sötét, nehéz felhők borítják hazánk eget. Szociális nyugtalanság. Nem elszigetelve, hanem egy csekély területtől eltekintve, széles mezőkön ég az elégedetlenség tüze. Gazdasági nyomorúság költözik azon portákra is, ahol máskor bőven volt mit aprítani a tejbe. A falu lelke fertőzött. Sok helyen kevés az erős lélek. Nincs kifeszített vitorla, amely a kitűzött cél

felé hajtana a társadalom hajóját. Az intelligens társadalom is sok helyen elveszti a fejét és ahelyett, hogy fejével gondolkoznék és a józan ész irányítaná az ítéletét, együtt üvölt a farkasokkal, mert talán pillanatnyilag ott látja a derűsebb holnapot. Valóságos háborgó tengerré lett társadalmi és gazdasági életünk és az eszeveszett hullámok tetején táncol életünk hajója.

A rettenetes megpróbáltatások napjait éljük. Most álljuk ki a jövő próbáját. Ha megtörnek a minden oldalról tornyosuló veszedelmek, akkor lesz jövőnk.

A jövő felelős előkészítői pedig a többek közt a tanítóság is. Éreznünk kell ezt a súlyos felelősséget és ez ne engedjen egy percre sem ellanyhulni, mert az ellenség résen áll és bűnös munkáját ott végzi sikerrel, ahol mi alszunk, vagy nem törődünk.

Országunk rettentő helyzetét belső és külső ellenségeink arra használják fel, hogy ennek az ezeréves nemzetnek egy óvatlan pillanatban a kegyelemdőfést megadják. Mert miért e válságos idő? Körülöttünk levő ádáz ellenségeink tíz év óta gyilkos gazdasági háborút folytatnak ellenünk. Nyugtalan a lelkiismeretünk, mert a rablott zsákmányt, országunk leszakított eleven testét nekik fegyverrel kell őrizniök.

Fegyvertelenné és gazdaságilag nyomorulttá akarnak tenni, mert így vélik magukat erősebbnek. Itthon pedig a cimbora, a belső ellenség könyékig vájkál az elégedetlenség nyomorában és azt a jogos öklöt, amely ennek nyomán felemelkedik, nem az ellenség felé rázza, hanem alattomos, gonosz bűjtogatás után az itthoni testvéreit akarja leütni.

Azt a növekvő belső gazdasági, szociális és erkölcsi bajt, amelyben nyögve fetreng a mai társadalom, le kell győznünk, meg kell gyógyítanunk. A tanítóság úgy a gazdasági bajok gyógyításában, mint a nemzetfenntartó erkölcsök védelmében hatós patikaszerrel rendelkezik.

Végezze is ezt a munkát a maga területén becsülettel. Most tényleg éjet-napot eggyé kell tenni, mert nincs idő a várakozásra. El kell felejtünk a magunk baját, pedig van bőven.

Lelket kell önteni a nemzetbe. Ezt azonban csak a magam példájával tehetem meg. Az újévben a megizmosodott erkölcsi erők győzzék le a materiális molochot. Ha ez sikerül, akkor az elkövetkezendő szebb napok meleg sugarából nektek is jut egy fénycsóva tanítótestvéreim.

A „Nemzetnevelés“

dec. 15-i számához mellékeljük a hivatalos rk. iskolai könyvtárjegyzék 1. sz. pótfüzetét, a kedvezményes szállítási feltételeket is tartalmazó megrendelőlappal együtt. A pótfüzet az iskolai könyvtárban megőrzendő!

Ne hagyja abba a tanítói és ifjúsági könyvtár továbbfejlesztését; a magyar kultúrát szolgálja vele, ha megrendelését mielőbb beküldi.

A Szent István-Társulat készséggel szállítja a könyveket hitelszámlára is szeptemberi fizetéssel.

PEDAGÓGIA

Tollhiba-javítás.

A «Nemzetnevelés» legutóbbi számában Landi Ferenc úr lelkes cikkben ajánlja a hollandiai iskola-fenntartási rendszer behozatalának a sürgetését.

Bizonyára csak tollhibából történt, hogy a cikkben az üdvös rendszer lényegének dült betűkkel fogalmazott meghatározásából az «állampénztár» szó után kimaradt a következő három szó: «illetőleg a községi pénztár». Vagyis a jelszó az anyagiak tekintetében így hangozzék: A vallásközületi (felekezeti) iskoláknál legyen teljesen úgy, mint az államiaknál, hogy az összes személyi terheket viselje az állampénztár, az összes dologi kiadásokat pedig a községi pénztár. (V. ö. a «Nemzetnevelés» 1931 ápr. 1. és okt. 15. sz.)

Dr. Horváth Győző, kalocsai segédpüspök.

Szóljatok, harangok!...

Ita: Döbrentey Gyula Bakonytamási.

Szólnak a harangok... Megszokott, kedves hangjuk bájos csilingeléssel száll kis falum felett s mintha a melódiák örömköntösét öltötte volna magára, vidám kopogtatással rezegetteti meg a kicsiny házikók ablakait: boldogabb új évet!

Majd kedves csilingelésük új erőre kapva ömlik szerte a tájon, mintha egybeolvadna más falucsák, más városok harangjainak bűgásával egy óriási zenekarrá, mely ezernyi szívet ragad magával fenséges gyönyörűségben...

Szólnak a harangok... beszélnek... megható a kis falum harangjainak csengése, szinte a szívembe markol s úgy érzem nekem csilingelnek, nekem mesélnek, nekünk: tanítóknak! Szinte látom az elragadóan nagyszerűvé nőtt harangzenekar ezernyi hangszerét, amint csengve-bongva harsogják a tanítóélet szimfóniáját...

Mesélnek a harangok!... Miről csilingelnek, miről zúgnak újév hajnalán?...

A multat dicsőítik! Zengik régmúlt évek himnuszát. Mesélnek elődökről, kik ugyanabban az iskolában küzdöttek, mint mi. Kik ugyanazt az utat tiporták, de hej! sokkal göröngyösebb volt az ő útjuk, mert tele volt az élet ezernyi tüskéjével, kátyújával. Elődökről, kik viskókban szorongó gyerektömeg előtt szótték a szebb jövő álmait. Elődökről, kiknek mélyen barázdált volt az arca, mostohásra szabott a kenyere, kiknek a szenvedés könnyeitől csillogott a szeme, kimerítő munkától reszketett a keze, kik őszfürtű fejükkel s jószágos lélekkel hajoltak fölénk, midőn először vettük kézbe a palavesszőt...

Elődökről, kiknek könnyterhes életét a szebb jövő csalogató képe tette rózsássá, kik a lelkük, a szívük istenadta erőit, szépségeit pazar bőséggel áldozták fel a tanítóság jövendőjének oltárán, hogy áldozatos, munkás lelkük lángjában acélosodjék a tanítóság szebb jövője. Le a kalappal tehát, mert tiszteletükre szól az újévi harang! Boruljunk le legalább egy pillanatra emlékezetük előtt, rebejjünk egy fohászt értük s a korhadt kereszték árnyékában pihenő névtelen tanítóelődök sírjára helyezzük el gondolatban a hála babérkoszorúját!

Zúgjatok, harangok... csak zúgjatok!...

Zengjetez odát meghalt vezérekről, kik miértünk vezették a harcba a névtelen tanítóelődöket! Zengjetez dicshimnuszot nekik, kik csiszoltabb pályát, nagyobb megbecsülést és tiszteletet, sőt nagyobb kenyeret is harcoltak ki az «új erők» számára! Csilingeljetez el haló poraik felett azt a könnyes fájdalmat, azt az imádkozó tiszteletet, mellyel emléküknél adozunk mi: a tanítóság újabb nemzedéke!

Szóljatok, újévi harangok... csak szóljatok!... Állítsátok csatasorba az új erőket, hogy méltó utódai legyenek a derék elődöknek! Hívjátok egy táborba a katolikus tanítóságot, mert újév hajnalán gyászfátyolos jövőre veti sugarait a felkelő nap! Harsogjatok riadót az alvók fülébe és riasszátok fel a tanítóság kényelmesen pőfékelő, sültgalambot váró, sajnálatraméltóan tekintélyes táborát, hogy végre egy szívvel, egylélekkel, acéloskarral, hatalmas szóval vihessük dülőre ügyünket s egyik legyünk necsak a sikerek élvezetében, hanem a küzdésben is!

Zúgjatok, harangok... csak zúgjatok!...

Temessétek a letűnt évet, mely nem sok jót hozott számunkra, de annál több méltánytalanságot és mellőzést! Zúgjatok csak, mert újév napján nem örömmre virradt a tanítóság s nem fog örömvirág nyilni berkeinkben ez évben sem! Zúgjatok, mert szívtelen karvaly módjára vágja éles karmait a sors minduntalan szívünkbe! Életkálváriánk ezernyi véres stációjának megrázó a képe, de csüggedni nem szabad, csak előre! Fel újabb küzdelemre, hogy fel-

ragyogjon végre a sóvárgott cél! Előre tehát az ígéretföldje felé s ha nem is érnél oda, testvér, biztasson a tudat, hogy tisztelegni fog emléked előtt a hálás utódok hódoló tábora!

Zúgjak, harangok, csak zúgjak!...

Harsogjatok bele a világba: mi nem vagyunk méltatlan gyermekei a hazának, mi nem vagyunk tékozló fiúk! Mi igazságot kérünk, mert a legtöbbet dolgozó, a legszorgalmasabb honfiak vagyunk! Mi gondtalan életet kérünk, mert megfeszített erővel dolgozunk a magyar társadalomért! Nem lehet kifogás: szegény a haza, mert a tanítóság nem lehet a legmostohább, a legelhanyagoltabb gyermeke e hazának! Munkánk tömegének és értékének megfelelő igazságos elbánást kérünk és nem szűnünk meg újból és újból beleharsogni a hálátlan társadalom fülebe: megbecsülést és igazságot a haza nagyságán szívvel-lélekkel fáradozó katolikus tanítósnak!...

Konduljatok, harangok!... kongassatok!... kiáltatok tüzet! A lélek tüzet! Hadd hevüljön, hadd izzon a tanítói szív s a lélek, mert nagy időket élünk s a nagy idők méltó harcosai kell hogy legyünk! Mi a jelen és a jövő oszlopai vagyunk, hadd égjen tehát a tűz, mely acélossá tesz jellemet, szívet! Ti, az acéloszlopok, a jövő acélvárait fogjátok hordozni, fel tehát a további hősiess munkára! Ne csüggedj, csak előre! A gigantikus munka hőszói legyetek s higgyétek el, pirulni fog még e hálátlan kor az ő szűkkeblőségéért!

Csilingeljétek, harangok!... csak csilingeljétek! Lágyan csengő, édes-bús zenével fonjátok körül a tanítószíveket! Ringassátok őket a szép jövő közelségének boldog tudatába, feledtessétek el velük a sivár jelen lehangoló, minden törekvést megölő mérgét! Muzsikáljatok nekik gondtalan, szép élet-ről, lopjátok szívükbe a győzelem biztos reményét, zizegjétek el a tanítószobák ablakain: küzdj! és bízva-bízzál, mert feltámadunk s Nagymagyarország boldog hálával fogja keblére ölelni az ő fáradozatlan, mindvégig kitartó, hűséges fiait!

Szóljatok, kis falum harangjai, csak szóljatok!... Hirdessétek zengő szóval: Szébb jövőt... szébb jövőt... boldogabb esztendőt!...

Kár volt meg nem mondani.

Irta: Hátori Márton Budapest.

Nagy élvezettel olvastam lapunk november 1-i számában Balogh László sorait, a «meg nem értett tanítósághoz».

Aláírom minden szavát, elfogadom okfejtését, bár kiteszem magamat a maradisággal való vádoltatásnak.

Van azonban egy mondata, amelyhez volna pár szavam. Idézi egyik szerzetesrendi igazgató megjegyzését a következőkben: «Tessék megmondani, miért van az, hogy az elemi iskolai tanterv életbe léptetése óta a gimnáziumba jövő gyermek tárgyi tudása olyan kevés. Nagyon jósvádájú (így mondta) gyerekek vannak köztük, de alig tudnak valamit.» Utána fűzi: *Nem mondhattam meg.*

Hát ez kár volt!

Ha mi öreg tanítók szólalunk fel a tantervnek egyik-másik joggal kifogásolható intézkedése ellen, legjobb esetben is «csak» elmaradottnak, vaskalaposnak mondanak, bár meg vagyok róla győződve, hogy a színfalak mögött vacogó fogakkal botránkoznak meg azon, hogy valaki a *Tantervet* merte bírálást tárgyává tenni. Valami olyan szentségtörés féle bűnnek tekintik, mintha igazhitű muzulmán azt merné állítani, hogy a *Korán* rossz.

Az a szerzetes-igazgató valószínűleg nem ismeri az új tantervet, ha olvasta is, nem tudja értékelni azt a hatást, amit az új rend az egész elemi oktatás terén kivált. Nem tudhatja, mert soha elemi iskolában nem tanított. Ha Balogh kartársam megmondja neki, mi az oka a feltűnő hanyatlásnak, talán tüzetesebben nekilát a tanterv tanulmányozásának, talán tollat is fog és leírja tapasztalatait. Neki, mint érdektelen embernek, talán elhiszik az Olimpuson azt, amit tőlünk hallva okvetetlenkedésnek, ok nélkül való gáncsoskodásnak mondanak.

Legyen szabad pár sorban megadnom azt a választ, amit kartársam nem mondhatott meg.

Az új tanterv sok olyan *újítást* hozott, amely nézetem szerint hátrányos a gyermekre, hátrányos a kultúrára. Azelőtt az I. osztályos tanuló heti 9 órában tanult meg írni, olvasni, ma erre a célra *heti 6 óra* áll rendelkezésre. Miután velem együtt, azt hiszem, mindenki elismeri, hogy a ma gyermeke éppen olyan gyermek, mint az 50 vagy 100 év előtti, 6 éves korában ő sem fejlettebb, mint elődei voltak, önként felmerül a kérdés, miért kell a mai gyermeknek $\frac{1}{3}$ résszel kevesebb idő alatt elsajátítania azt, amit a régebbiek több idő alatt tanultak meg? Hogy az újabb módszer szerint a gyermek hamarabb tanul meg olvasni? Elfogadom, de utána fűzöm: megtanul olvasni, betűt összevonni, de nem érti, amit olvas! Hátra van még az írás tudománya, amelyet csak gyakorlattal lehet elsajátítani. Hogy a mai gyermek egy harmadrésszel ügyesebb volna, mint a régi, azt hiszem, senki sem meri állítani, akinek módjában áll egybevetni a 15—20 év előtti írásokat a maiakkal.

De igen sokat kellene még erről elmondani, nem akarom vele azokat a kartársaimat untatni, akik maguk is tudják, micsoda véres verejtékkel tudnak csak kevésbé is elfogadható eredményt elérni.

Beszéljünk másról, a *nyelvtanról*. Félve írom le a szót, hallom a felzúdulást: gramatizálás! — Hát igen.

A beszédnek írásba való foglalása nemcsak technikai munka, aminek fogásait több-kevesebb gyakorlattal el lehet sajátítani, vannak ennek a munkának olyan szabályai, olyan dolgai, amiket csak úgy lehet elsajátítani, ha azokat megtanuljuk. A magyar nyelv szabályainak megtanítására — illetve, miután *szabályt* tanítani nem szabad: a nyelv sajátosságainak ismertetésére — rendelkezésünkre áll *heti* $\frac{1}{2}$, mondd és írd: *egykedet óra*.

Egy tanévre 30 olyan hetet számítva, amikor a nyelvtani óra el nem marad, ez osztályonként *évi 30 félórát* jelent. A II—V. osztályokat számításba véve — mert a VI. osztály anyaga már inkább

stiliztikára és polgári ügyiratok szerkesztésére van szánva — a gyermek 60 óra alatt sajátítja el a nyelvtani anyagot! Ez négy évre van elosztva, közben hosszabb-rövidebb szünetekkel, amik alatt a gyermek tudása bizony nem igen terebélyesedik.

Tegyük fel, hogy elfogadom az újítók azon hitvallását, amely azt mondja, a gyermeknek az életben nyelvtanra szüksége nincsen (amit kétségbevonok, de itt részletezni nem akarok). Fennmarad azonban az a kérdés: mi történik azokkal a gyermekekkel, akik polgári és középiskolába kerülnek?

Az első 2—3 hét után, akár német, akár latin, francia nyelvet tanulnak, áttérnek a nyelv szabályainak tanulására: főnévről, névelőről stb. beszélnek. Kezembe került egy latin nyelvtan, amelyben a betűk írása, olvasása után a főnevek írásáról ez a kitétel van: A tulajdonfőneveket, mint a magyarban, nagy kezdőbetűvel kell írni, sőt a tulajdonfőnevekből képezett mellékneveket is! (Roma, Romanus).

Itt kapja a gyermek az első fejbeütést!

Az iskolában ezt a szót: főnév még véletlenül sem hallotta, arról neki senki nem beszélt, a főnévből képezett melléknévről meg még harangozni sem hallott. Ha ennek tudása vele nem született, soha megtanulni nem fogja. Márpedig nem született vele!

Hogy nem a levegőből beszélek, hivatkozom itt a Népt. Lapja 1931. évi 22. számának 15—18. oldalán megjelent gyakorlati tanításra. Drozdy Gyulának az a rendkívül ügyesen összeállított mintatanítása ezt a címet viseli: «A főnév és annak alakváltozásai.» Szó van ebben személyek, állatok, növények, elvont fogalmak stb. nevééről, összetett szóról, ragozott szavakról, de a címben szereplő *főnév* még véletlenül sem fordul elő, szóösszetétel, ragozás megnevezését is hiába keressük. Pedig, ha a gyermeknek egy fogalmat, szót nyújtunk (főnév), amihez hozzáfűzheti azt, amit több-kevesebb szóval elmondunk neki, biztosabban megragad az emlékezetében! Hanem e kitérés után térjünk vissza az előbb előadottakra.

Amikor a polgári vagy középiskolában rátérnek a deklinációra, ott a gyermeknek alanyesetről, birtokos esetről stb. beszélnek. Sejtelve sincsen arról, mi az alany, mi a birtokos, mi a tárgy. A tanítást követni nem tudja, kész a tanár ítélete: tudatlan a gyermek. Igaza van, a gyermek nem tudja, amit tudnia kellene, de nem azért, mert nem tanulta meg, hanem azért, mert nem tanították meg rá. Itt aztán a gyermeknek is igaza van. De igaza van az elemi iskolának is, amikor azt mondja, nem tanítottam nyelvtant, mert nem szabad! A sok igaz között elkallódik a gyermek, elveszti kedvét, ambícióját, nem tud haladni, elbukik.

Most aztán a szülő szidja mind a két iskolát, a gyermek, aki esetleg tehetséges volna különben, ki marad az iskolából, szívében ott van az örök tövis, amit a rajta elkövetett igazságtalanság vált ki belőle. Mert igazságtalanság történt vele, bármint szépiítsuk is a dolgot.

A középiskolai tanárnak az ő előírása szerint az idegen nyelveket gramatizálva kell tanítani, ehhez azonban hiányzik az a minimális tudás, amit az elemi iskolának kellett volna nyújtani. Az a kifogás, hogy a gimnázium vagy más iskola adja meg előbb a hiányzó tudást, itt meg nem állhat. Tanulnak ugyan magyar nyelvtant is, de azt az alapon kezdik és eltelik bizony egy év is, míg annyi tudást adtak neki, amire az idegen nyelvek tanítását alapozni lehetne.

Ha más nem, hát ez az egy dolog megérdemelné, hogy gondolkozzanak rajta azok, akiknek ez kötelességük! A spártaiak Taygetosa humánus volt a mi eljárásunk mellett, mert pillanat alatt megölte a nem életképes testet, de mi éveken keresztül, lassú kínhalállal öljük meg nem a testet, hanem a *lelket!* Pedig bármilyen realiztikus is a mi korunk, a léleknek is van értéke!

Azt a kifogást, hogy nyelvtant tanítani azoknak, akik az elemi iskolából kikerülve mindjárt kenyérkereső pályára lépnek, fölösleges, el nem fogadom, mert a nyelvtan szabályainak ismerete nélkül tudatosan helyesen írni nem lehet. A nyelvérzék csak ösztön, igen sok emberből hiányzik is, tudatossá csak a szabályok ismerete teheti. Itt megint a Népt. Lapja fenti számára hivatkozom, ahol a 10. oldalon «felsőbb» osztályból származó következő hibás mondat kijavításáról beszél a cikk írója: «*Tegnap sok almát etem.*» Ha gyermek hallott valamit a mondat tárgyának a ragjáról, meg a mult idő jeléről, ilyen hibát legfeljebb elvétve fog elkövetni egyik-másik — a felsőbb osztályban.

A tanterv életbeléptetése óta — 1926 — már a harmadik csoport kerül ki a IV. osztályból azzal a kevés tudással, amelyet a cikk elején említett szerzetes-igazgató joggal kifogásol. Ha rövidesen nem változtatjuk meg azokat az intézkedéseket, amelyek az élet követelményeinek meg nem felelnek, egy egész generáció fogja megátkozni azt a pillanatot, amelyben iskolába került.

Van a mai tantervnek sok olyan tantárgya, amelyből 1—2 órát el lehet venni anélkül, hogy az ügy kárát látná. Ott van pl. a heti 3 óra testgyakorlás. Amely iskolában 10 osztálynál több van, bizonyos számú órát a tanteremben kell a tanulóknak letornáznok. Nem vagyok orvos, de laikus létemre is el tudom gondolni, milyen lehet az a levegő, amit a

Félreértések elkerülése céljából tisztelettel értesítjük az iskolák m. t. vezetőit, hogy az *iskolák címére* járó hivatalos lap-példányok előfizetési díjának beküldésére az 54.035. sz. csekk szolgál és e célra a csekklapokat a *NEMZETNEVELÉS január 15-i* számához fogjuk mellékelni.

Kiváló tisztelettel
a kiadóhivatal,
Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28

gyermekek ott beszívják, ahol egyszerre 40—50 tanuló veri fel lábával a port. A mozgás, jól tudom, egészséges, de csak jó, tiszta levegőn. Ahol egy tornateremben 20 osztálynak kell tornáznia, 30 órát kell a tanulóknak az osztályban tölteniök, mert a teremben 60 órából csak 30-at lehet megtartani (8—1-ig naponta).

Ott van a beszéd- és értelemgyakorlat. Célja, a tanterv szerint az, hogy a tanulók megtanulják gondolataikat kifejezni. (Itt a sváda!) Azt legkeserűbb ellenségünk sem foghatja ránk, hogy a magyar nem lett volna jó szónok, pedig nem tanulta heti 2—3—4 órában. Kérem, mit ér a sváda, ha a gyermek azt, amit — állítólag — tud, nem tudja írásba foglalni. Pedig nem tudja, nem tudhatja, mert nem engedünk neki időt arra, hogy megtanulja. A b.-ért. gyakorlati órák jó időtöltelékek, az azokon nyújtott tudás elrepül a szóval, mert számon nem kérhetjük, megmarad belőle itt-ott valami, az is hibás, *rendszertelen*.

Szóljak a slójdrról is. Elemista koromban falun jártam iskolába, osztatlan iskolában kilencvenedmagammal szívtam a tudomány emlőjét. Slójd akkor még nem volt, mégis megtanultam csókát, hajót, csákót, miegymást csinálni, még ma is tudom. A mi tanulóink sem viszik többre, legfeljebb, mire kikerülnek az iskolából elfelejtik, mert nem kedvvel csinálták, hanem mert muszáj volt. Már ezelőtt 25 évvel be akarták verni a fejemet, mert azt mertem állítani, hogy a slójd nem való a magyaroknak. Sem vére, sem természete nem egy helyben ülésre való, de a mi éghajlatunk alatt, amikor télen-nyáron minden nap ad valami foglalkozást, ideje sincs a pepecselésre.

Még valamit akarnék megemlíteni, ami a fentiekkel okilag is összefügg. Balogh kartársam azzal dicsekszik, hogy akárhány falujabeli gazda van, aki az iskolából szerzett tudásával még ma is tudja, hogy Baranya megye székhelye Pécs, püspöki város stb. De régen lehetett az, amikor ezeket tanulták! Azóta nagyot fordult a világ. A vármegyéknek nincsen székhelyük, püspök nincsen Magyarországon. Nem tréfa ez, a legkomolyabb valóság! A székesfőváros iskoláiban, a IV. osztályban használt földrajzi tankönyv egyetlen megyei székhelyet sem említ, püspöki várost sem. Azaz említ: Esztergomról azt tanítja, hogy a hercegprimás székhelye, Pannónhalmáról pedig: *kölostora van*. Kérem ezeketán, hogy az a fővárosi gyermek, aki a IV. osztályból középiskolába kerül, honnan szerezze a *tudást*, a tárgyi ismeretet, ha az iskolában nem nyújtották neki. Irigylem a régiek boldogságát, akik, mint én is, az iskolában tanultaknak ma is hasznát veszik és sajnálom a mai generációt, amely vagy tudatlanul, vagy félművelten kerül ki az életbe. Hogy miért? Arra felelni nem akarok, tény az, hogyha a dolog nem volna annyira szomorú, a világ legsikerültebb anekdótája lehetne. Hanem siralmas lesz a derűből visszacsöppenni a keserű valóságba.

Még van idő visszatérni a lenézett, megvetett, kicsúfolt régi ösvényre, még csak néhány ezer áldozat illúziójának tönkretétele terheli lelkünket, ha az áldozatok száma milliókra növekszik, hogyan fogunk

számot adni majdan arról, miképpen sáfarkodtunk a ránk bízott lelkekkel? Az nem szolgálhat mentésünkre, hogy felülről kényszerítették úgy eljárni, ahogy eljártunk.

Vagy önérzetes emberek vagyunk, akik lelkiismeretünk szavára is hallgatunk és vétót mondunk az ellen, amit jónak nem tartunk, mert nem tarthatunk, vagy gerinc nélkül meghunyászkodunk, jobb meggyőződésünk ellenére haladunk a helytelen ösvényen. Ha az utóbbi utat választjuk, az utánunk következő generáció joggal vethet ránk követ. Eddig még nem találtam nyomát sehol sem, hogy valaki csak pár sorban is szólt volna a szerintem helytelen irányzat ellen s bár tudom, hogy maradisággal, ódisággal fognak az ellentáborból vádolni, mégis felszólalok. Haladjunk a korrallal, ha rombolunk, elvetjük az ódönt, építsünk is újat, a régivel legalább egyenértékűt, mert ha ezt nem tesszük, sivatag marad utánunk.

Emlékezz ez is, de nem dicsőséges!

Mai lesújtott állapotunk forradalmi újításokra nem alkalmas, szellemi kincsek ilyen ok nélkül való pazarlása már nem is meggondolatlanság, hanem bűn! Lelkem szerint szólok: tartsunk mértéket a rohanásban, nehogy a mélységbe zuhanjunk!

RÉSZLETFIZETÉSRE VEZÉRKÖNYVEK

A beszéd- és értelemgyakorlatok tanításának vezérkönyve

a róm. kath. elemi népiskolák I. és II. osztályainak az új kath. tanításterv szellemében feldolgozott anyagával. Irtá: *Finta Sándor*.

A beszéd- és értelemgyakorlatok tanításának vezérkönyve

a róm. kath. elemi népiskolák III—IV. osztályának az új kath. tanításterv szellemében feldolgozott anyagával. Irtá: *Homor Imre*.

A számolás és mérés tanításának vezérkönyve

a róm. kath. elemi népiskolák I—IV. osztályának az új kath. tanításterv szellemében feldolgozott anyagával. Irták: *Straub Ferenc és Vadász Zoltán*.

Az éneklés tanításának vezérkönyve

a róm. kath. elemi iskolák I—VI. osztály, valamint az I—II. osztálynak az új kath. tanterv és utasítás szellemében feldolgozott dal- és énekanyagával. Irták: *Jósvay-Schmidt-Szemző*.

Természeti, gazdasági és háztartási ismeretek tanításának vezérkönyve

a róm. kath. népiskolák III—IV. osztályának az új kath. tanításterv szellemében feldolgozott anyagával. Irták: *Straub Ferenc és Vadász Zoltán*.

Öt kötet izléses félévazonkötésben,
gerincen arany címnomással ára **30 pengő**
havi **3 pengős részletre** Megrendelhető a

SZENT ISTVÁN-TÁRSULATNÁL

Az akadémiai helyesírás ingadozásai.

Irta: dr. Timár Kálmán tanár.

Jó néhány évvel ezelőtt, főigazgatói látogatás alkalmával, intézetünk tanári szobájában szóba került helyesírásunk egynémely következetlensége. Az eszmecsere folyamán magam hivatkoztam arra, bajos megérteni, miért írunk pl. *kakuk* alapszó mellett *kakukkol* igét. A főigazgató váltig vitatta, hogy ebben az írásmódban nincs következetlenség, mert az alapszó is nem *kakuk*, hanem *kakukk*. Elővettem helyesírási füzetemet, a szójegyzékben ott van: *kakuk*, *kakukkol*. A főigazgató még most sem tágitott. Azt mondja, hogy az ő akadémiai helyesírása nagyobb alakú kiadvány. Előkerítettem a régi kiadást is. Hát csakugyan nem hagyta cserben főigazgatónkat emlékezőtehetsége. A régi lenyomat előírása: *kakukk*, *kakukkol*. Ime, az egységes helyesírás korában egy kis vita, melyben mindegyik fél igazolni tudja a maga ellentétes álláspontját! A főigazgató az akadémiai helyesírási szabályok 26. kiadására (1922) hivatkozott, én pedig már a 29. kiadást (1924) használtam. Közben van olyan kiadás is, melynek címlapján a «változatlan lenyomat» jelzés olvasható. Már most melyik a helyes alak: az eredeti *kakukk* vagy az újabb lenyomatokban felbukkanó *kakuk*? Az Akadémia felfogása változott-e meg vagy csupán sajtóhiba a *kakuk* alak? (Vagy pedig a *kakukk* alak volt sajtóhiba?) A helyesírási szabályok legújabb, 34. kiadása (1931) már tudatosítani látszik a *kakuk* alakot. A szójegyzék azt mondja: *kakuk*, *de: kakukkol*. (Ez a *de* szócska hiányzik az előbbi lenyomatokban.) A régi iskolai helyesírás is a *kakuk* alakot ismerte.

Még több ilyen eltérés, még több ilyen variáns lectio is akad az akadémiai helyesírás szójegyzékében. Ezek az iskolában is már sok zavart okoztak. Néhány ilyen eltérést följegyeztem. Jó, ha a tanítóság figyelmét is fölhívjuk rá.

1. Magam sohasem írtam ‚katholikust‘, hanem mindig ‚katolikust‘. A magyaros formát választottam, mert ez meghonosodott szó; no meg fölöslegesnek is tartom a magyarban a th-t. Az Akadémia szójegyzékében azonban így találtam: *katholikus*, *röv. kath*. Az iskolában én is ezt az idegen írásmódot követeltem, ha már így kívánja az akadémiai helyesírás. Dolgozatjavítás közben piros tintával híven aláhúzogattam a *katolikus* alakot. Egyszer csak egyik tanítványom felszólal, hogy ő *katolikust* írt, ugyanígy van az Akadémia szójegyzékében s mégis hibának minősítettem. Igaza volt. A helyesírási szabályok régi kiadásaiban (még a 29-ikben is) *katholikus* alak van, az újabb lenyomatokban (pl. 31. kiad.) már: *katolikus*, *röv. kat*. Ez olyan változás, amit szívesen elfogadunk, mert egyszerűsíti a dolgot.

2. Sok nehézséget okozott a tanulóknak az *új* (= *nem régi*) s az *új* (= *kéz újja*, *ruha újja*) szavak helyesírása. Zavarólag hatott, hogy még iskolakönyvekben is többnyire az *ujj* alakot találták. Váltig magyaráztam és ismételtem, hogy az akadémiai helyesírás szerint az *új* és *új* szóban a magánhangzó egyaránt hosszú, csak a mássalhangzó rövid-

ségét vagy hosszúságát illetőleg van közte különbség. Tanítványaim bizony még küzködtek a helyesírással, mikor az Akadémia szójegyzékében egyszerre csak fölbukkant *új* helyett az *ujj* alak. A 31. kiadás szójegyzékében is már így olvashatjuk: *új* (= *nem régi*), *ujj* (= *kéz újja*, *ruha újja*). A tanulók egy részének régi kiadása, másik részének új kiadása volt. Lett is ebből zavar. Tessék elmenni rajta, hogy a kettő közül melyik a helyes alak! Az *ujj* alak a helyesírási szabályok legújabb lenyomataiban is tartja magát. A régi iskolai helyesírás is az *ujj* alakot használta.

3. Jelentéktelen eltérés, hogy a helyesírási szabályok régebbi kiadásaiban (még a 29-ikben is) *ó!* van, míg az újabb szójegyzékek ennek az indulatszónak írásában kétféle alakot jeleznek: *ó!* v. *oh!*

4. Hasonló esetet találunk a *békesség* szó írásában. A helyesírási szabályok régebbi kiadásaiban csak egy alak van a szójegyzékben: *békesség*. A 31. kiadás szójegyzéke már bővült: *békeség* v. *békesség*, *békeséges*. A címlap is feltünteteti: bővített szó- és tárgymutatóval.

Némelyik eltérés nem okozhat nehézséget. De van olyan is, melyről nem tudjuk, vajjon az Akadémia felfogása változott-e vagy pedig csupán a nyomdász-helyesírás tört rést az akadémiai helyesírásán. Más szóval, vajjon nem helyesírási hiba-e az újabb változat. Jó volna bizonyosat tudnunk e téren.

1922 óta valamennyi iskolára nézve kötelező az akadémiai helyesírás. Azóta elvben, papíron van egységes helyesírásunk. Ámde más az elv s más a gyakorlat. Az akadémiai helyesírás, — sajnos — még az iskolai tankönyvekben sem érvényesül következetesen. Nem kivétel ez alól még a magyar nyelv és irodalom tankönyve sem. Példa rá a *himnus* szó. Az Akadémia szójegyzéke szerint: *himnus* (*ejtsd s-sel*, *nem sz-szel*). Tankönyveinkben legtöbbször a *himnusz* alak járja, mintha ez volna a helyes kiejtés s a magyaros forma.

Az akadémiai helyesírás mellett van nyomdász-helyesírás s ez utóbbi tankönyveinkben is rést üt az akadémiai helyesírásán. Némelyik napilapunknak is van külön házi helyesírása. Ez a különködés, eltérés zavart okoz az iskolai munkában is. A tanuló mást tanul az iskolában, mást olvas ujságokban, könyvekben, esetleg még saját tankönyvében is. Ez az indokolatlan eltérés, ingadozás a helyesírással amúgyis küzködő tanulóknak megnehezíti az eligazodást.

Egységes helyesírás, mikor jön el a te országod?

JÓSVAY GÁBOR

LELKI GYÖNGYÖK

ima- és énekeskönyv 4. kiadása

Ára félvászonkötésben 5 P. Egészvászonkötésben
6 P. Egészvászonkötés aranyfűzővel 8 P.

Megrendelhető a Szent István-Társulatnál.

A hálátlanságról.

Irta: Kovács Dezső.

Ha két-három tanító összejön s lelküket a szóra-
kozásnak, a kellemes csevegésnek mondhatnám ritka
öröme bizsergető, langyos tavaszi napsugárként tölti
be, ritkán történik meg, hogy valamelyikük lelke
vissza ne röppenjen — ha csak pár percre is — a
tanítói munkatérre, tallózni a mult nagyon is vegyes
érzelmeket szülő emlékei között. A pókhendi dolgo-
zatjavító ujságíró elméncségével erről azt mond-
hatná valaki, hogy persze, nem tudnak másról be-
szélni; ám én ennek nyitját másban látom: a válasz-
tott pálya szeretetében, a nevelői- és tanítói munka
magasztos voltának felismerésében.

Szárnyaljon hát a lelked előre!

Kémlelje az ismeretlen jövőt! S hogy ezt köny-
nyebben megtehesse, szárnyaljon vissza a multba is!

*A fészkelő galamb példáján buzdulva
hozz minél több emléket a multból,
rakj belőle puha, meleg fészket,
tanító-lelked hogy otthont nyerjen ott.*

*

Minden bajtól mentes, örömteli életet ma egy
pálya se nyújt. Legkevésbé a tanítói pálya. Több
ott a tövis, mint a rózsza; több a bánat, mint
a boldogság.

A fiatal daru tüzes nekilendüléssel ront a jövőnek
s bár «mult»-ról beszélnie még alig lehet, mégis már
«megnemértésről», «hálátlanságról» szól. Az időseb-
bek, kiknek szárnyát a viharos élet már megedzette,
bár ugyanúgy szólhatnak, — nem teszik. Ők már
tudják, hogy a rosszirányú szél útját meg nem
változtathatják, erejét hát csak mérsékelni, csök-
kentenii igyekszenek...

A tanítói egész lelket kívánó munkával szemben
bizony gyakran hallunk panaszt, kifogást, hálátlan
és durva megjegyzéseket. Nem baj. Ha jól végezted
és jól végzed munkád, legyen nyugodt a lelked!
A kifogások elnémulnak majd, sőt mindsűrűbben
vedlenek át dicséretté; csak egyet ne kívánj: hálát.

Hogy a lelket a hála fenséges érzetének befoga-
dására alkalmassá tegyük, ahhoz hosszú, fáradságot
nem ismerő és célirányos munka kell. E munka szín-
helye a templom és az iskola. Utóbbi csak akkor tel-
jesen, ha azt Te is akarod.

Elvenni csak ott lehet, ahol van.

Drága jó tanító testvér! Van-e a lelkedben sok-
sok hálaérzet? A mai értékegséges, redukált fize-
téses tanítósorsban, — amikor csak a nyomorban
lehet bőséges részed, — tudod-e mélységesen, igaz
érzülettel énekelni az Úrnak:

«Hálát rebegeve áldozunk, óh nagy Isten neked.»
Ha tudod, akkor ne aggódj! Élvezni fogod, — ha
előbb nem, utóbb — a hála enyhe vagy perzselő,
de mindenképpen éltető és jóleső melegét. Mert ha
a Te szíved hálás, tanítványaid szívébe észrevétle-
nül fogod ez érzelmet átplántálni. Hogy milyen óra

keretében? — Állandóan. Akkor is, ha nincs «óra».
S a buzgó munkában tudod ki lesz legfőbb segítő?
Maga az Isten. Ha azonban mankón akarsz járni,
úgy vedd elő meleg szívű, finom lelkű íróink mun-
káit! Aranynak, Gyulainak stb.-nek hány-hány sora
idézi fel és növeli lelkünkben e legszebb érzelmet.

Helyszűke miatt csak egy író, annak is csöppnyi
versét mutatom be itt:

Az élet kertje.¹

Irta: Greguss Agost.

*Egy rózsás kertben — életünk ilyen kert —
Sétálni láttam tíz szál úri embert.*

Hangzott panasz kilencnek ajakáru:

«— Beh kár, hogy a rózsához túske járul!»

Egyetlen egy volt így elmélkedő:

«— Be jó, hogy túske közül rózsza nő!»

Greguss — az ő korában — a tizedik emberben
felfedezte a hálás szívűt. Ha ma megkísérelnénk a
keresést, ugyan hányadik emberben lennénk ilyenre?

Hogy mind ilyen legyen, ez a mi szép és nemes
feladatunk.

¹ L. a népkönyvtárak I. K. N. könyvsorozatában
a magyar költők műveit.

NAGY ÁRLESZÁLLÍTÁS!

Biró Zoltán: AMERIKA c. könyve eddig 12 P-s
árban volt kapható a könyvpiacra. A szerző
a kiváló mű meglevő példányait a karácsonyi
ünnepek előtt 2 P-s bolti árban bocsátotta a nagy-
közönség rendelkezésére. A 292 oldalas, kétapapí-
ron nyomott és 250 eredeti fényképpel illusztrált

AMERIKA

(Magyarok a modern csodák világában) c. mű
új bolti ára ajándékot jelent.

Szerző az olvasót megismerteti a modern Ame-
rika szellemével. Kitűnő és éles 250 fényképpel
bemutatja Amerikáról mindazt, ami a Newyork-
ban partraszálló magyar utast a csoda varázsával
bűvöli el. *Egy könyv, amelynek elolvasása után
mindenkinek az az érzése, hogy megjárta Amerikát.*
A mű egyes főrészei: Budapesttől Newyorkig.
A Kossuth-szobor ünnepe, Newyork törté-
nete, utcái, negyedei, forgalmi rendje, középü-
letei, közlekedési eszközei. *Washington, Pitts-
burgh, Cleveland, a Niagara, Buffalo.* Az író ki-
tűnő érzéssel és mesteri szemlélettel száz
és száz megkapó és felejthetetlen élményt vo-
nultat el előttünk, amelyekből meglátjuk, hogy
mint élnek Amerikába szakadt honfitársaink.

Leszállított

bolti ára:

2 pengő.

Kapható a Szent István-Társulatnál

Egy hópelyhes piros szegfű.

Irta: Kovács Dénes.

Most, hogy deresedik a fejem, gyakran ülök egy-egy óráig gondolataimmal. Csak most, mert eddig a rohanó évek alatt nem értem rá . . .

Kétszer is eltelt tiz esztendő, mióta kertészkedem falusi iskolákban s bizony mindig szedtem, gyűjtöttem a falunak szépségeit, mert van abból bőven. Kifogyhatatlan ott a gyönyörűség.

Az iskolában a nevető gyermekszemek, a mindig vidám gyermekarcok könnyítették nehéz munkámat. Az utcán is ott láttam pajkos játéukban. Szórakoztatott, vidámitott mindig közelségük s érettük szerettem tán az otthonukat is, a kis fehérfalú házakat, melyeknek kicsiny ablakaiból mindig szeretettel mosolygott rám a muskátli-virág s mondjam-e, hogy ha a virágok mögött egy-egy élő «Rózsa», Rózsika is nevetett felém, Tündérországnak éreztem a falut . . .

Minden napnak volt öröme s különösen karácsonytáján igen sok gyönyörűsége . . .

Vadászat, uzsonna, vacsora itt is, ott is. Baráti körben, lányos házaknál, tisztelőinknél. Hol az intelligenciánál, hol a nép körében, de mindig figyelhettem a falu lelkét, szokásait . . .

Figyelhettem, azt mondom, pedig ez a falu most is megvan és olyan, mint volt: kedves, üde, tiszta. Csak én változtam. Én élek benne már másként. A deresedő fej életforduló. Karácsonyestén, Szilveszterkor csendet keresek s abban visszatekintek a multra, «kistanító» koromra . . .

Első tanítói esztendőmet látom s életbelépésem első állomását, Jegenyét, a Kalotaszeg sarkában meghúzódó édes kis falut. Hallom éjfélímisére hívó kisharangja csengését . . .

Nagy pelyhekben hullt a hó. A szalmafedeles házikók s minden fehér lepelbe burkolózott s az utcát is puha, fehér szőnyeg vonta be.

Jegenyei hiveim a karácsonykor érezhető megelégedett, boldog beszélgetéssel mentek a templomba, mely magasan, a domboldalban vigyáz a falura. Ilyenkor bizony erőbe kerül az odajutás. Kapaszkodni kell legalább száz métert, de nem búsul ezért a fiatalság . . .

A gyerek csúszkál. A lányok, menyecskék, legények hosszú láncba fogózva egymást felsegítik a templomajtóig.

Ki rójja azt bűnül, hogy egy-két néni már nem fűződik a láncba, hogy csak bokorba, kerítésbe kapaszkodva vigyáz, hogy el ne essék.

«Mennyből az angyal lejött hozzátok» hallatszik már a templomból, pedig csak most kondul a második harangszó, mely engem mindig az útban ér s mire elengedi Markula harangozó a kötelet, én éppen a templomdoimb aljába érek.

Amint átbaktatok a friss hóban, a kis patak fahídján köszön valaki:

— Boldog ünnepeket adjon Isten, kántor úr!

— Köszönöm, magának is, Rózsa! — fogadtam Juhász Rózsa üdvözlését, ki egyedül igyekezett mögöttem a templomba.

Hogy egyedül, azon csodálkoztam, mert ilyenkor együtt van a fiatalság s együtt is jó az Úr házába.

Édes, tiszta csengésű volt a Rózsa hangja s nagy örömmel hallottam köszöntését és ha már az a szokás Jegenyében, hát mi is felsegítettük egymást a kapaszkodón a templom ajtóig.

Én mentem elől óvatosan, oldallépésekkel. Jobbkézemet visszanyujtottam. Meleg, bársonyos leánykéz szorította ujjaimat, a falu legszebb leányáé és . . . és nem gondoltam semmit, csak azt, hogy milyen nagy boldogság volna, ha a templomot, nem a hegy oldalába, hanem a tetejére építették volna a régiek . . .

Éreztem, hogy szép minden s hogy nagy boldogság hóesésben éjfélímisére menni . . .

Beszédre kevés időnk volt s most mégis, hogy a fordulótól visszapillantok az első falura, melyben kertészkedtem, eszembe jut Rózsa s látom, mintha most volna, hogyan veri le a templomajtóban csizmájáról a havat s hallom, hogy a küszöbnél ismét odasúgta köszöntését:

— Boldog ünnepeket adjon Isten, kántor úr! . . .

A télikabátom jobbzebében piros szegfűvet találtam. Hópehelytől üde, harmatos volt, mint a Rózsa arca. Sokáig virult íróasztalomon, de meg sem köszönhettem, mert mindig csatlakozott hozzám valaki a templomba menet. Pedig Rózsa legtöbbször egyedül ment s kezéből imakönyvéhez simulva mindig mosolygott felém egy piros szegfű . . .

Csoda-e, hogy ilyenkor, karácsony táján, ha visszatekintek látom szépségét, érzem illatát? . . . Gyönyörködöm a magyar faluban s a benne viruló hópelyhes szegfűben.

Szeretnek-e tanítványaim?

Irta: Hinel Bernát isk.-testv., Szeged.

A mult esztendő végén történt. Valóban, a gyermeki lélek kedves megnyilvánulása volt ez. Az egyik tanító bácsi megkérdezte a mitsem sejtő gyermektől:

— Mondd csak, igazán szereted te a tanító bácsidat?

A kis legény tágranyílt szemmel tekintett a tanító bácsira s csodálkozást eláruló hangsúllyal csak ennyit mondott:

— Hát hogyne!

Mintha azt akarta volna mondani e kedves lélek: Hogy is lehet ilyet kérdezni?! Lehet ez másként? Mit gondol rólunk a tanító bácsi, nem tudjuk mi, mit tesz értünk a mi jó tanító bácsink?

Valóban boldog tanító, akinek minden tanítványa ily szerető szívet nyújt nap-nap után! Miért? Hogy formálja, melengesse, hogy életet, szeretetet oltson belé.

«Szeretet!» Van-e szó, amelyet több félreértéssel és nagyobb igazságtalansággal használnak, mint ezt? Valósággal frázis ez már! Pedig . . .

Inkább tényeket mondok. Egy fiatalember leírta osztályát.

«Lehetetlen társaság! Kezdetben alig bírtam velük. Lassankint megszédítettem őket. Most már igazi bárányok — persze a bot mindig a kezemben van. De rettegnek is. Pompás a fegyelmem. Igaz, nem tudom megmozgatni őket tanítás közben. De

nem is fontos. Nincs ezeknek érzékük a nemes iránt.» Erről többet nem mondok.

Egy másik, egészen fiatalember másként nyilatkozott:

«Nem szeretném, ha elhelyeznének az iskolámból, úgy megszerettem ezeket a gyerekeket». (Pedig csupa nagyon szegény, gyengétehetségű osztály volt.) Erre meg azt mondom, gyerekei sem kívántak tanítót.

Az egyik iskolában pompás volt a fegyelem. Beszélgetésbe elegyedtem az első padban ülő gyermekkel. Mosolyogva, okosan, bátran felelgetett kérdéseimre. Közben odajött a tanítója. Azonnal elhallgatott a fiú. Tanítója kérdést intézett hozzá. A gyermek felpattant, katonásan felelt. Így felelgettek különben egész órán. Önként azonban nem sok jelentkező akadt. Őszintén megsajnáltam őket. Tanítójukat félték, de nem szerették.

Egy kirándulás alkalmával együtt játszottak gyermekeink a vendéglátó tanyai gyerekekkel. Itt volt azok fiatal tanítója is. Ez is velük játszott. Oly közvetlen és mégis oly tiszteletet parancsoló volt a kedves fiatal tanító minden tette, hogy gratulálni tudtam volna a körülötte vigadó gyermekeknek:

— Derék tanító bácsitok van. Szeressétek is őt!

De ezt felesleges volt mondani. Érezték ezt ők úgyis.

Idősebb, tiszteletreméltó kartársam példáját említem még. Tanítványai mindennap eléje mennek s úgy kísérik az iskolába s közben mindent elmondanak neki, ami csak kicsi szívüket «súlyos teherként» nyomja.

Ő így buzdít:

— Fiam, ha szeretsz, akkor ezt megteszed, akkor ezt nem teszed többé! — S ha a tanító bácsi nem szól hozzá, minden boldogsága oda.

Év eleje van. Megkérdezem magam: Szeretnek-e tanítványaim? Ha igent mondani nem tudok, akkor munkám elseje a szeretet megszerzése legyen. Ha a multesztendei munkám nem elégít ki, ennek okát itt keresem. Nem tudtam megragadni tanítványaim lelkét, nem tudtam megindítani szívét, nem csüggytek rajtam mindnyájan szívük egész melegével, mert magam nem szerettem őket eléggé. Valljam csak be őszintén! Pedig nekem ez esztendőben a szívekbe kell nyúlni. — Mi a teendőm hát?

Őszintén mondhatom, hogy semmi sem könnyebb, mint megnyerni ezeket az ártatlan szíveket, csak szeretni kell őket, — mind egyformán. Ha valamelyiket különösebb szeretettel tüntetem ki, elidegenítem a többi.

Ha jobban szeretem valamelyiket, az csak az elhagyott, a szegény, a csunya külsejű lehet, akinek a szájalomból is kevés jut ki. Ez komolyabb kérdés, mint gondolnám. A gyermekek hamar észreveszik, hogyha *igazságtalanul* különbséget teszek, talán meg is mondják. *Figyeljük* meg, hogyan vélekednek tanítványaink e kérdésben!

Mindenikhez van mindennap néhány «nem hivatalos» szavam. A neveléstan könyvek szépen szólnak erről s mégis inkább a szívünk mondja meg, kinek hogyan szóljunk. A gyermek megérzi, hogy ezt vagy

azt csak azért kérdezzük, mert érdeklődünk kis tanítványaink minden ügye iránt.

Őrizkedjem attól, hogy gorombán visszataszítsam őket. Még mikor büntetni vagyok kénytelen, még akkor is nagy szeretetet lásson a gyermek.

Nem kell a szeretetet sokat emlegetni. De igenis minden tettünkben lássék meg, hogy őszintén szeretjük tanítványainkat. Persze ez nem a cirógatásban áll, sőt ebben egyáltalán nem. Ez soha, vagy csak a legritkább esetben történjék meg.

Egy kisfiamnál észrevettem, hogyha mellé állok, sokkal bátrabban beszél, mint különben. Később ezt a többen is tapasztaltam. Van is abban valami, hogy itt áll mellettünk valaki, aki szeret, aki segíteni akar, aki már ime, meg is dicsér. Mert bizony az jelenti e biztató mosoly, hogy meg van elégedve velém. Kell ennél több biztatás?

Pár sort jegyeztem fel itt. Sokszor meg akarom magamtól kérdezni: «Szeretnek-e tanítványaim?» Valóban? Őszintén? Mindenik?

Enélkül jó napszámos talán, — de pedagógus nem leszek.

MOST JELENT MEG

A természeti, gazdasági és háztartási ismeretek tanításának vezérkönyve a kath. iskolák III—IV. osztályának feldolgozott anyagával.

SZÁAMOS ÁBRÁVAL

Irta:

STRAUB FERENC és VADÁSZ ZOLTÁN

ÁRA P 4.80.

Órakozi tere-fere.

— No, mi az, kis kollégám, mi baj van? Szinte látni rajtad, hogy borús hangulatban vagy, tán csak nem ért valami kellemetlenség?

— Rettenetes, kérlek, szinte hihetetlen, hogy ilyent is meg lehet tenni! Hogy ennyire megfélemezhet magáról egy ember, ki még hozzá...

— De hát kiről van szó? ...

— Itt van, kérlek, olvasd ezt a levelet, ahol alá van huzkodva, ez mindent megmagyaráz!

— Lássuk csak! ... X. Y. helybeli tanító, ki több alkalommal már kissé mélyebben nézegetett a pohár fenekére, a napokban, mint egy színpadon kifigurázott kántor, nagyon dísztelen állapotában összeszólkkozott a falu bírájával és azt inzultálta. Természetes, hogy viselt dolgai után a faluból távoznia kellett ... Ejha! ... Gyönyörű dolog, mondhatom!

— Hát mondd, kérlek, nem rettenetes ez? Egy tanító!... Istenem, micsoda szégyen!... Hány becsületesen buzgólkodó és hivatása magaslatán álló tanító arcára ül ki a méltatlankodás pírja az ilyen hírek hallatára! Mégis csak rettenetes, hogy egy-két ingatag jellem az egész tanítóság legfélétebb kincse: a tanítói hivatás megbecsültetését minősíthetetlen tetteivel besározhatja! Már rég gátat kellett volna vetni e szerencsétlen ember tévelygéseinek, nem lett volna szabad a botrány árját is megvárni! Ily esetben szemet hűnyini és jóakarattal emberi gyarlóságról beszélni a legnagyobb bűn az ösztánítósággal szemben! Sőt, figyelmeztetni kellett volna arra, hogy hivatásának fenköltsege nem tűrheti ezt a csúnya gyarlóságot s ha a csábítás ördögének nem tud ellentállni, vonja le a konzekvenciákat: mondjon le, de ne piszkítsa azt a hivatást, melynek hű szolgálatára felesküdt és amelynek makulátlansága mindnyájunk legfélétebb kincse kell, hogy legyen!

— Kérlek...

— Hát nincs igazam?! Képzeld, hogy vélekedhetnek falujában a tanítói hivatásról! Micsoda gúnykacaj kíséri esténként a fonóban, a kukoricafosztáskor, a lakodalmakban, a korcsmákban róla felelevenített történetkéket! Mint mesélik Pistának, Julisának, hogy a tanítót kidobták, mert mindig ivott s terjed a hír szájról-szájra, faluról-falura s íme itt van már a tizedik határban s nevetik, gúnyolják nemcsak ezt a szerencsétlent, hanem az egész testületet, melyhez tartozik. A sokat hangoztatott tanítói tekintély pedig lecsúszik az utca porába, még rá is taposnak!

— Igazad van, kérlek, azonban...

— Bocsáss meg, itt nem lehet ellenvetés! Minden testület, mely tisztaságára, tekintélyére, hivatásának megbecsülésére csak kis mértékben is gondot fordít, igyekszik a magukról megfélekezetteket kiközösíteni; mert csak olyan mértékben élvezi a megbecsülést, a tiszteletet, amilyen mértékben és eréllyel lép fel az ilyen sajnálatos események alkalmával. Egy állás sincs, mely annyira karaktert kívánna, mint a tanítói állás, mert a tudáson kívül példaképeket kíván, kiknek tündökölni kell a rájuk bízott gyereksereg előtt. Nem szabad tehát megengedni, hogy az ilyen esetek hősei újból taníthassanak és egy másik faluban újabb szégyenfolttal szennyezzék be a tanítóság fehér lobogóját, melynek tisztaságára ügyelni mindnyájunk szent kötelessége! A tanító, mikor elfoglalja munkakörét, lelkében vétót kell, hogy állítson az emberi szenvedélyeknek és gyarlóságoknak s minden igyekezetével a tökéletesség felé kell törekednie!

— Lehetetlen, amit te kívánsz...

— Félre ne érts, kérlek! Azt mondtam: arra kell törekedni! Ez pedig nem lehetetlen! Mindenhol és minden percben szem előtt lebegjen, hogy ő tanító, kinek sok minden nem szabad, amit más megtehet és sok minden meg kell tennie, ami másra nem kötelező! Legyen büszke arra, hogy ő tanító s igyekezzék úgy viselkedni, hogy hivatásának tekintélyét előbbrevigye! Majd ha minden tanítóban a jól végzett munka és a nagyfontosságú munkakör sugalmazta büszke öntudat és a kiművelt lélek szellemi fölénye

lobog, akkor be fog következni a társadalom részéről az a megbecsülés, melyet a tanítóság elérni óhajt. Ez így van, kérlek alássan, azonban ne vitázzunk, hanem menjünk tanítani, mert az idő pénz! Szervusz!
(Döbrentey.)

Erdély küzdelme.

Az erdélyi róm. kath. státus igazgatótanácsának jelentése az 1931. év november hó 19-ére összehívott státusgyűlés részére. 88 l.

Az erdélyi róm. kath. státus igazgató-tanácsa az 1931. évi nov. 19-iki státusgyűlés tagjainak tájékoztatása végett jókora (88 lapos) füzetben adta ki évi jelentését 1930. évi, az iskolák tekintetében 1930—31. iskolai év működéséről. Ismeretes az a rendkívüli fontosság, amelyhez az erdélyi katolikuság ezen középponti szervezete a századok folyamán kifejlődött gyakorlat révén jutott. Az igazgatótanács a püspök elnökletével igazgatja az elődök alapítványából származó javakat, amelyeknek jóvődelméből segítyezi a szegényebb hitközségek egyházi építkezéseit és fenntartja főgimnáziumait az ezekkel kapcsolatos nevelőintézetekkel együtt, azonkívül ez utóbbi intézményeket szellemi és erkölcsi tekintetben is vezeti.

A mostani Jelentésből a jövőre nem sok vigasztalást olvasunk. Egyfelől az erkölcsi válság miatti aggodalom ütközik a beszámolóból, mely panasolja, «a nép erkölcsi ellenállóképessége kezd meglazulni, a jövővel s a valláserkölcsi tényezőkkel szemben kezdi bizalmát veszíteni s könnyen dobja oda magát a kísértésnek, mely az egyéni és családi élet sértettségére leselkedik s az alkalmaknak, melyek a belső lelki összhangot, a társadalmi rendet, a békét és egyetértést egyaránt fenyegetik». Ezzel szemben a Státus vezetősége összefogásra, a gazdasági, társadalmi élet irányítására hívja fel tagjai figyelmét. Másfelől már a Jelentés bevezető része siralmasan tárja fel a gazdasági válságnak a Státus vagyoni viszonyaira gyakorolt romlasztó hatását. Az agrár-reform után megmaradt kisterjedelmű radnóti uradalom jóvődelme feltarthatatlanul megcsappant; a házbérek pedig a kolozsvári bérházakból, amelyekbe a vagyon tekintélyes része fektetve van, sok bérlőnél behajthatatlanok. Az anyagi eszközök megfogyatkozása okozta, hogy a kézdivásárhelyi főgimnázium felső tagozatát (az V—VII. osztályokat) már 1931 szept. 1-től be kellett szüntetni és 1932—33-ban a Státus tanulmányi alapjából már csak három főgimnáziumot tarthat fenn (eddig hetet tartott fenn): a csíkszeredait, kolozsvárit, székelyudvarhelyit. A gyulafehérvári fenntartását Majláth G. K. püspök vállalta magára, a brassai pedig az egyházközség gondviselésébe marad, de ha a brassaiak nem vállalhatnák a fenntartás terhét, a Státus azt is kénytelen lesz megszüntetni. Hogy mit jelent az iskolák megszüntetése, azt könnyen elképzelhetjük.

A főgimnáziumok és ezekkel kapcsolatos finevelők fenntartása, gondozása az igazgatótanács egyik legfontosabb feladata. A gimnáziumokban a tanítás az állami tanterv szerint folyt a miniszterileg jóvá-

hagyott tankönyvek alapján. A valláserkölcsei nevelés különös gond tárgya. A szülői értekezletek ismét gyakorlatba jöttek. Sajnos, hogy az egyesületek működésének engedélyezése még nem került nyugvópontra. A tanulók száma a hét fiúgimnáziumban 1544 volt, akik közül 1266 katolikus. A júniusi és szeptemberi érettségi vizsgálaton 163 tanuló ment át, 107 bukott el. A finevelőkben 873 növendék nyert elhelyezést és ellátást, akik részint alapítványosok (219), részint fizetők és ingyenesek voltak. Különösen fejlődésnek indult a kolozsvári főiskolai finevelő, melynek a főiskolákba járó ifjúságával a felügyelőbizottság odaadólágg foglalkozik. Az egyet. hallgatók a kath. főgimnázium mellett fennálló liceumi könyvtárt használhatják tanulmányaikban.

A Jelentés az egész Erdélyben működő kath. iskolázásról hű képet akarván nyújtani, külön fejezetet szentel a kolozsvári egyházközségtől fenntartott leányiskolának: a *Marianumnak*. Ebben a nagy fejlődést elért intézetben a főgimnáziumnak 300, a felsőkereskedelminek 199 beírt tanulója volt. A Marianumon kívül nagyon népes a *szentferencendi nővérek nagyszabeni tan- és nevelőintézete*, amely kisdédóvót, népiskolát (147 növendékkel), polgári leányiskolát (mostani nevén leánygimnáziumot 123 növendékkel), felsőkereskedelmi iskolát (104 növ.) és tanítónőképzőt (121 növendékkel) foglal magában.

A férfitanítóképzés feladatát a jelen évi szept. 1-től Csíkszeredáról Kézdivásárhelyre áthelyezett tanítóképző teljesíti, melynek befogadhatása végett az eddigi főgimnázium helyiségeiben a nyár folyamán nagy átalakításokat végeztek és ezáltal a nagyszámú bennlakó tanuló számára nappali- és étkezőhelyiségeket sikerült nyerni.

A polgári iskolák száma kettővel apadt. A gyergyóalfalvi a minisztérium 1930 szeptemberében beszüntette és helyette a hétosztályú elemi iskola beállítását rendelte el. A gyergyóditrói pedig megszűnt, mert az állami hatóság február havában régi otthonából kilakoltatta s az egyháztanács is kimondotta iskolája beszüntetését. Így a püspökség vezetése alatt csak hét, legnagyobbbrészt apácák vezetése alatti polgári leány iskola marad, amelyekben a tanulók száma 813 volt.

A Jelentésből megtudjuk továbbá, hogy az erdélyi püspökség joghatósága alatti népiskolák száma 207 volt 447 tanerővel. A népiskolai tanulók száma 22.224 és örvendetes jelenség, hogy a tanulói létszám a múlt iskolai évben 2698 főnyi szaporodást ért el. Ebből az tűnik ki — amint a Jelentés örömmel állapítja meg —, hogy a szülők szívesen iratják gyermekeiket a hitvallásos iskolába, mert tapasztalják, hogy a tanítók odaadó, lelkiismeretes munkát fejtenek ki. A Jelentés ezzel szemben nem titkolja azt a sok rendbeli nehézséget sem, amelyeket az alantás állami közegek gördítenek a kath. iskolák működése elé. Ezek egyike a névelemzés, amely abban áll, hogy amely tanulónak a neve idegenhangzású, azt az állami iskolába kényszerítik. «Névelemzési ügyek voltak Magyarorszárvaskenden, Miklósváron, Csomafalván, Gyergyóújfaluban, Nyujtódon, Sepsikőröspatakon, Ilyefalván, Csíkmadarason és Ditróban.» (Jelentés 44. l.)

Az erdélyi kath. Státus vagyona nemcsak iskolaügyi feladatokat szolgál, hanem az egyházmegye területén levő hitközségek támogatását is eszközöli egyházi építkezéseikben. Így az igazgatótanács 1931-ben is 20.000—50.000 leuig terjedő építkezési segélyt 13 hitközségnek adott a vallásalapból főképen paplakok építésére.

A Jelentés az erdélyi egyházmegyei katolikuság kiküldöttének Kolozsvárt nov. 19-ikén tartott gyűlésére készült. Ez azonban csak bizonyos nehézségek leküzdése után volt megtartható. Jorga miniszterelnök a Státus működésének törvényességét kétségbe vonta és a gyűlést táviratilag betiltotta. Az illetékesek közbelépésére ugyan végül a Státusgyűlést engedélyezték, de azzal a záradékkal, hogy határozatait semmiesnek tekintik mindaddig, amíg a román kormány illetékes és végleges szava ki nem fog mondatni.

Remélhetőleg Jorga, a történetbuvár miniszterelnök, a történeti mult adatainak megvizsgálása után be fogja látni, hogy a Kath. Státus szervezete semmikép sem áll ellentétben a kath. egyház és a román állam között kötött konkordátummal és hogy az erdélyi katolikuság összességének ezen vallásügyi és közművelődési intézménye ahogy a multban, úgy a jelenben is a közérkölcsiség fenntartása, erősítése és a művelődés terén oly becses és becsületes szolgáltatásokat teljesített és teljesít, amelyek miatt nem elgáncsolást, működése jogosságának feszegetését és kétségbevonását, hanem ellenkezőleg, az állam helyesen felfogott érdeke szempontjából az állam részéről is támogatást és megértő elbánást igényelhet.

Bocsárlapujtó után Öcsényből helyszíni közvetítés.

Irtá: Heiner László Nagyencs.

Kíváncsian vártam a «Karancsalja» után jövő legközelebbi népszokást, népművészetet a rádióban. Már csak azért is, mert ezt nem hallottam. Sajnálom. Pedig érdekelt volna. Nemsokára jön az új. Kétszeres figyelemmel és érdeklődéssel vártam a heti műsoron jelzett időt.

Vasárnap délután 5 óra. Hallgatom. A vidék leírása, története és sok szép. Szinte szerettem volna ott lenni. A bölcsődal, a leányok, legények lakodalmi éneke valóban új volt nekem. Ilyet még nem hallottam.

Tanítói szívem megrezdült egy pillanatra, szemem fényben kezdett úszni, mikor hallom a kérdező bácsi hangját:

«No, most az iskolagyerekek elmondják az egy-szeregyet.» Hát Uram, Teremtőm!... Mi ez? Hangzavar?... Talán nem jó a készülék?... Szomorú lettem... Egyszer egy az egy???... egyszer kettő az kettő???...

És egyszer csak egy mély hang: «No jól van, gyerekek, nagyon szép volt... Köszönöm. Csak tanuljatok tovább is jól és legyetek szorgalmasok!»

Szinte elhültem erre a nagy dicséretre. Hát ez lehet? A multkor a Karancs alján, most meg a csonka

haza másik végvárán ugyanaz? Ott a szajkómódra való bevágás. Talán énekelve. Itt meg valóságos hangverseny.

Gyermekkorom jutott eszembe. Én is így mondtam, karbatett kézzel, óra előtt. Még mozdulni sem volt szabad . . . mert hopp! . . . már fel voltam írva a táblára.

Most, amikor az iskola egy család, melyben én vagyok az édesapa, tanítványaim testvérek, igazán nem tudom megérteni, mire jó ez a nagy éneklés?

Talán a gyermeki lélek családjában — ha még ez egyes vidékeken szokás — népművészet?

A harang bekötött szíve — temetéskor — megragadott. Gyászt, magyar gyászt éreztem. De az énekes egyszeregyre csüggedő lettem.

Az új tanterv szelleme talán népművészetté tette a karban és szinte ritmusra eléneklő egyszeregyet? Most, amikor a gyakorlati életre, a praktikumra neveljük a gyermeket. Lehet ez népművészet?

Az önállóságra való szoktatás mellett a tömegtanulás — mely szinte magától érthetődően éneklésbe megy át — népművészet?

Eszembe jut a saját iskolám. Még mindig kísért a régi szellem. Még mindig akad éneklő felelet, azaz beszélgetés. Talán ezt is a népművészet javára írhatnám?

Könnyebb volt a régi, de szebb, élvezetesebb az új. Igaz, hogy nehezebb is. Ma, amikor igazán kell a tudás, ma, amikor magunkra vagyunk hagyatva, az igazi magyar népművészet nem a beszajkózás és a tömegbegyakorlás, hanem igenis az önállóság a kutatás, a keresés a szebb, a jobb, a tökéletesebb után.

Igy lesznek a mi kis magyarjainkból igazi népművészek, kik — hiszem — nem rettennek meg a saját árnyékuktól.

És . . . ők lesznek a magyar föld jövő népművészei!

Csak a tudatlan ember unatkozhatik.

*

A kilencvenkilencedik elbukás után még nem kell okvetlenül bekövetkeznie a századiknak is.

*

Az egész világ egy nagy királyság, melynek dicső szimboluma a kereszt; örök Fejedelme és glóriás Uralkodója pedig Krisztus Király!

*

Mily balga némely ember! Azt sem tudja, hogy sokkal könnyebb hinni, mint tagadni . . . Hiszen a tagadást bizonyítani is kell.

*

Elveinket napról-napra is bátran változtathatjuk — helyes irányban.

*

Sokan azt állítják, hogy a világon több a rossz a jónál. Erre rácsafol és az ellenkezőjét bizonyítja a krisztusi Egyház terjedése.

*

Nem a hosszú haj teszi az embereket művészekké, hanem a művészek viselnek hosszú haját. És nem a jelvény teszi annak viselőjét egyesületi taggá, hanem az egyesületi tagok hordanak jelvényt. De nem is a hosszú haj, sem pedig a jelvény, hanem tulajdonosaik rátermettsége és alkotó munkája a fontosabb.

*

Akik az előírt szabályokat nem akarják betartani, azok mindig a kivételekre szoktak hivatkozni. Elfelejtik, hogy éppen a kivételek erősítik a szabályokat.

*

Ha az emberek bajba jutnak, még azokhoz is leereszkednek, akiket azelőtt lenéztek. Vajjon nem tehetnék meg ezt sokkal könnyebben, mikor jólétben vannak?

*

A vallás és tudomány karöltve haladnak együtt. Egymás nélkül el sem képzelhetők.

*

A haza mindenek előtt! És a haza előtt az Isten országa!

*

A szépet a csúnya, a jót a rossz, az erényt a bűn teszi naggyá.

*

Az ember nívója hitének megvallásánál kezdődik.

*

A testgyakorlásnak csak úgy van igazi hatása, ha mellette lelkigyakorlatokat is végzünk.

*

Juvenalis római költőnek a test és lélek kapcsolatáról való megállapítása csak szép mondás marad mindaddig, míg azt Loyolai Szent Ignác értelmezése szerint nem valósítjuk meg. *Brenner Tivadar.*

MEGJELENT

a tanonciskolák kath. vallástankönyvének

III. évfolyama

SZERTARTÁSTAN

KRISZTUS KÖZELSÉGE

Írta: Tover Vilmos. Ára: 80 fillér.

Tiszteletpéldányokat
készséggel küld a *Szent István-Társulat.*

Gondolatok.

A szépművészetben elsősorban az erkölcsös érzelmeknek kell megnyilvánulnia. A főszerepet a szívnek és a léleknek kell juttatni. Különben az alkotás kontármunkává silányodik.

*

A «Credo» a lelki életnek első állomása. Mert a hitből indul ki a dicső feltámadás és az örök üdvösség útja.

*

Az idealizmus és a materializmus középútja a realizmus.

*

HIVATALOS RÉSZ

Szövetségünk tagjainak, munkatársainknak és lapunk barátainak boldog újévet kíván a szerkesztőség.

36.429. Fontos szám szövetségünk életében. Csekkbefizetési lapunk száma ez. Mai lapunkhoz mellékelve küldjük ezt a befizetési lapot. Szövetségünknek kiki ezzel és ezen kívánjon boldog újévet. *Ha minden* katolikus tanító beküldené az évi 6 pengő tagdíjat, akkor 6000 tanító á 6 pengő, a csekk-számnak megfelelő összeget tenné ki a befizetett összege. A példatadók most is járjanak elől és legyenek az első tagdíjfizetők között.

Kérés munkatársainkhoz. Lapunk terjedelme kicsiny. Sajnos, ezidőszerint nem tudunk változtatni rajta. Azért kérésünk az, hogy a beküldött *cikkek rövidiek legyenek.* Hosszabb cikket bármily értékesek is, nem tudunk közölni.

Elnökök figyelmébe. Most közöljük a jövő évi gyűlési tétéleket. A tavaszi gyűléseket már most készítsék elő. A röviden kidolgozott tétéleket lapunk is közölni fogja. A gyűlésekről mindig *rövid* kimerítő tudósítást kérünk.

HIREK

Kitüntetés. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium f. é. május 30-án kelt s 820—05/965—1931. VIII. d. sz. a. kiadott rendelete értelmében Pestvármegye kir. tanfelügyelősége közölte a váci főtiszt. egyházmegyei főhatósággal a domonyi rk. iskolánál szerzett tapasztalatait. Ezek a tapasztalatok azt mutatják, hogy *Harrach József* rk. tanító mily dicséretes fáradozással munkálkodott az elmúlt év folyamán, miért is a kifejtett *kétszeres munkáért* az egyházmegyei főhatóság 5347/1931. sz. leiratával nevezett tanítót dicséretben részesítette.

A Végekért . . . A *Magyarországi Tanítóegyesületek Országos Szövetsége* keretében évek óta működő: *«Végekért-Segélyalap Intéző Bizottsága»* 1931 dec. hó 19-én tartott gyűlésében örömmel vette tudomásul, hogy a csonka hazában működő, áldozatkész kartársak a *Végek* falun lakó, nagy családú, magyar felekezeti iskoláiban őrtálló, ezer sebből vérező tanítótestvérek iránti igaz érdeklődése lankadatlanul kitartó.

Kartársaink kérő szavunkra magukévá tették a *Végeken* anyagiakkal is küzdő testvérek rettenetesen nehéz helyzetét és nemesen érző szívük sugallatát követve, cselekvő áldozatkészségük jeléül filléreiket havonta ismét összeadták s így erre a célra az 1930—31. tanév folyamán a mai napig 4698.34 pengőt gyűjtöttek, amely összegből 1302.89 pengőt a székesfővárosi, a többi 3395.45 pengőt pedig a vidéki kartársak adományozták.

A lelkes tanítói közösség adományaképen begyűlt tekintélyes összegből 3090.34 pengőt a f. tanévi segélyezésre fordítottunk s *mert semmiféle más címen kiadás nem merült fel*, a megmaradó 1608 pengőt a jövő tanévre vittük át.

A segélyezésre fordított összeg igazságos elosztása alkalmával örömmel jelentjük továbbá, hogy a megértő kartársak áldozatkészségéből a f. tanévben 33 nagycsaládú (4—9 gyermekes) testvérünknel segítettük pillanatnyilag elviselni azt a nehéz keresztet, amelytől minket csonka-hazai tanítókat a jó Isten megoltalmazott.

Amidőn úgy a nagylelkű adományozóknak, mint az Intéző Bizottság minden tagjának e helyen is kifejezzük a leghálásabb köszönetünket, ugyanakkor szeretettel kérjük kedves kartársainkat, hogy zárják továbbra is szívükbe a *Végek* küzdő hőseit s a velük való kapcsolat további sikeres fenntarthatása céljából napi szükös kenyerek szent morzsájaképpen filléreiket ezután is küldjék el a *«Végekért-Segélyalap»* pénztárába.

(Postai befizetési lap igényelhető: Budapest, IV., Magyar-utca 38. sz. a.) *Rákos István* s. k., kir. tan., elnök. *ajtai Kovács József* s. k., titkár.

Szövetségünk elnöksége dec. 28-án ülést tartott, melyről a részletes tudósítást lapunk jövő száma hozza.

KÖNYVTÁR

Könyv készül a tanügyi közigazgatásról. Dr. *Békefi József* kir. s.-tanfelügyelő, ki hét évet töltött a tanítói pályán, öt évet pedig a tanfelügyelőn, most 1000—1500 oldalas könyvben kíván úgy a tanügyi tapasztalait megírni, mint a tanügyi közigazgatás közérdekű kérdéseit tárgyalni. E könyvsorozat első füzeté, amely a *«Segédtanítók jogviszonyait»* tárgyalja, már meg is jelent. (Zrínyi-nyomda R.-T. Zalaegerszeg, ára 80 fillér postabélyegben beküldhető.) Úgy az első füzetet, mint a megjelenendő többiekét is kartársaink figyelmébe ajánljuk.

Falusi magányból. (Versek.) Irta: *Kovács István* kartársunk. Ára 1.50 P. Megrendelhető a szerzőnél, Nyirbélteken.

«Tizenkét hónap.» Gyermekeversek. Melegen érző pedagógus munkája. Igen sok hasznát vesszük különböző alkalmakkor. A gyermek szíveken átérezve, a gyermek ajkáról szólva megható, hatástkeltő versikék. Ára 60 fillér. Kapható a szerzőnél, *Zabányi Alajos* k.-tanító (Kisbattyán, u. p. Komló, Baranya m.).

PÁLYÁZAT

Az **ipolytölgyesi** (Hont m.) Egyháztanács a nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 3 szobás lakás mellékhelyiségekkel, 8 kat. hold 838 négyszögöl szántó és 282 négyszögöl legelő évi 22 q búzáért bérbeadva és főhatóságilag jóváhagyva 6 évre; 3 kat. hold 1588 négyszögöl 10 q búzáért ideiglenesen bérbeadva; 16.5 q búza és 5 q rozs, 163 liter must, 183 P 28 fillér földmunkaváltság a hívektől; 156 P tandíj a politikai községtől; 36 köbméter kemény

hasábfá a kegyuraságtól; vágatása és beszállíttatása a hívektől; stóla. Értékegység 58 és a szolgálati éveknél megfelelő államsegély. Kötelessége az osztatlan népiskola, az ismétlőiskola oktatása, népművelési előadások vezetése, leventeoktatás. Kántorságban teljesen a plébános utasításait tartozik követni, kántori oklevél szükséges. Kötelező kántori próba 1932 január 12-én délelőtt 10 óra s csak erre az időpontra jelenhetnek meg, próba után azonnal tartoznak elhagyni a községet. Pályázati határidő január 10. Választás később. Kommün alatti magatartás igazolandó. Korteskedés kizárási ok. Megjelenés önköltségen. Válaszbélyeges kérvények az egyház tanácshoz küldendők. Állás azonnal elfoglalandó.

Az **istenmezejei** rk. egyh. közs. képviselőtestület pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 1. 17 ért. egys. és évi 208.76 P. 2. Lakás, 2 szoba, mellékhelyiségek, 424 négyszögöl kert. 3. Egy kat. hold 168 négyszögöl szántó. 4. Párber: páronként 10 kg rozs. 5. Deputátum: 1 koci széna (4 q) 6 öl tűzifa a jelenleg érvényben levő javadalmi jegyzőkönyv alapján beszámítva és 4 öl be nem számítva. Pályázó tartozik tudomásul venni, hogy 1933 január 1-től az új javadalmi jegyzőkönyvben a helyi javadalom új értékelés alá kerül, mely szerint az állás 34 ért. egys. lesz s akkor párber címén 75, tanításért 4 pozsonyi mérő rozsot kap a javadalmas. Lehetőleg nős tanerők pályázzanak. Választás előtt tilos a korteskedés. Választás 1932 január 14-én délelőtt 10 órakor Istenmezején. Utazási költséget nem térítünk meg. Pályázatok Plébániahivatal Erdőkövesd, utolsó pósta Pétervására, Heves vm. címre küldendők.

A **sorkipolányi** rk. egyh. képviselőtestület a megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma s kötelessége díjlevél s püspöki rendelkezések szerint. Pályázati határidő jan. 6. Kántorpróba s választás január 7-én délelőtt. Az állás a választás jóváhagyása után azonnal elfoglalandó. Kisnyomi Plébániahivatal.

A **bódéi** rk. iskolaszék az újonnan szervezett II. sz. tanítói állásra pályázatot hirdet. Helyi javadalom 10% és lakber, többi államsegély. Pályázati határidő a hirdetmény megjelenésétől 10 nap. A megválasztott a kántort helyettesíteni tartozik. Válaszbélyeg csatolandó. Iskolaszéki elnök. Bódé, u. p. Ajka, Veszprém m.

A **sármelléki** (Zala m.) rk. egyházközség tanácsa a nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 6, 1464/1600 négyszögöl szántó, 2, 993/1600 négyszögöl rét, 264 négyszögöl kert circa 45 q párber, lélekpénz, 2 öl fa, borkollekta stb. 48 értékegységben és 60 aranykoronában megállapítva. A többi államsegély. Kötelessége díjlevélben előírva. A megválasztott énekkart vezetni is köteles. A javadalmi jegyzőkönyvön lényegtelen változások folyamatban. Énekpróba 1932 január 12-én 10 órakor. Megjelenés költségmegtérítés nélkül kötelező. Korteskedés ki-

zárást von maga után. Kérvények Egyháztanács Sármellék Zala m. címre küldendők.

A **békéscsabai** rk. egyházközség tanácsa mint iskolaszék a soprontanyai iskolához segédtanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése államsegéllyel törvényszerinti és természetbeni lakás. A pályázatok beküldendők január 10-én déli 12 óráig a békéscsabai plébániai hivatalhoz.

A **bakonycsókai** rk. 4 tanerős iskolánál a III. sz. tanítói állásra az egyháztanács pályázatot hirdet. Javadalma: 1 szoba fűtéssel, lak- és kertpótlék, 20% helyi járandóság és államsegély. Német nyelvben és zenében jártas férfiak és nők pályázhatnak. Kezdő mint segédtanító nyer alkalmazást. Kötelességek díjlevél szerint. Gondviselés intézetnek kötelező tagja. Kérvények válaszborítékkal január 12-ig Mayer Dömötör plébánoshoz küldendők. Választás január 14-én. Állás február 1-én foglalandó el.

A **magyi** rk. iskolaszék pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett tanítói állásra. Helyi javadalom kettő értékegység, a többi államsegély. Kötelesség díjlevél szerint. Állás azonnal elfoglalandó. Kezdőtanító helyettesnek választatik. Pályázatok január 17-ig Furman István lelkésznek Levelekre küldendők.

A **bélavári** (Somogy m.) rk. iskolánál elhalálozás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalma: 2 szobás lakás, konyha, mellékhelyiségek. Szántó 16.424 kat. hold, kert 974 négyszögöl, rét 1560 kat. hold, párber, páronként $\frac{1}{4}$ p. mérő, összesen 37 p. mérő. Lélekpénz 47 aranykorona. Kézpénz 120 aranykorona, stóla, földmunkaváltság 160 aranykorona, legeltetési jog. Tíz öl tűzifa behordva. Értékegység 65. Többi államsegély. Helyi pályázó van. Kérvényekben kifejezendő az esetleg megüresedett osztálytanítói állásra való pályázat is. Ennek javadalma: 20%, egy bútorozott szoba fűtéssel, 160 aranykorona lakberpótlék, kertilletmény. Többi államsegély. Kötelesség díjlevél szerint. Kezdő tanító csak segédtanító és ideiglenes kántor lehet. Határidő január 8. Választás énekpróbával január 11. Utiköltség megtérítés nincs. Korteskedés kizáró ok. Előzetes megjelenés plébános engedélyével történhetik. Vallásos egyesületben való közreműködés kötelező. Állás azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények válaszborítékkal az iskolaszék elnökéhez Vizvárra küldendők.

Keresünk jó állapotban: Vogel, Szentek Élete komplett; Meszlényi, Szentek Élete. Ajánlatokat direkt kér a Szent István-Társulat szegedi fiókja.

Érelmeszesedés ellen

jódot! Nagyszerűen bevált a **CIGELKAI „Lajos“** feltűnően **jódes forrásvíz**. Vezérképviselet: Budapest, V., Sas-utca 29. Telefon: Automata 120—20

Felelős kiadó a Szent István-Társulat könyvkiadó-hivatala R. T. ERDŐSI KÁROLY vezérigazgató.

LEGKIVÁLÓBB KÖNYVUJDONSÁGOK:

Gyermekek számára (14 éves korig.)

HÁROM MESEKÖNYV

1. MIKULÁS ÉS KARÁCSONYI MESÉK,
2. HÚSVÉTI ÉS MÁS MESÉK,
3. TÜNDOKLŐ JÁNOSKA ÉS MÁS MESÉK.

Illusztrált kiadás.

Irta: TOBISCH IRÉN.

A gyermek testének a napfény, lelkének a mese az éltető, nevelő melege.

Ez a három mesekönyv egész éven át derűvel, ragyogással tölti el gyermekeink szívét. Az első kötet a mikulási és karácsonyi gondolat közé szövi a mese aranyszálait, a második a húsvéti pirostojástól a vizsgáig, a harmadik pedig az év hátralevő szakaszán szórakoztatja és neveli kiváló pedagógiai érzéssel a gyermeket. A három kötet finom rajzokkal, diszes kötésben jelent meg és egyenként 2.30 pengőért kapható. *Mind a három könyv együtt 8.40 pengő helyett 7.50 pengőért kapható.*

MAGYAR FÉSZKEK FIÓKÁI

Irta: LINTNERNÉ FITTLER VILMA
és JÁSZAYNÉ HOLZER MAGDA.

Illusztrált kiadás, diszes kötésben.

A két kiváló ifjúsági író egy ősi dunántúli város és egy ideális magyar falu légkörében nevelkedő 6—12 éves gyermekek iskolaévének és boldog otthonának képét mutatja be érdekes elbeszélések, mesék, versek és játékos mókák tarka mozaikjából mesteri kézzel összerakva. Minden társadalmi osztály megtalálja benne a maga tükörképét, a felnőttek pedig letűnt gyermekkoruk édes emlékeit.

Ára: 6.— P

KICSINYEK ÁHITATA

(HARMADIK KIADÁS)

Összeállította: SZAMORD IGNÁC.

Ez a vallásos vezérkönyv nemcsak az óvónőknek, de a katolikus családoknak is valósággal nélkülözhetetlen. Nem szabadna egy családból sem hiányoznia. A könyv tartalmát vallásos és hazafias szellem hatja át. Van benne igen sok — gyermeknek való — imádság, vers, bibliai történet, legenda, de találunk benne bő választékban karácsonyi ünnepségek rendezéséhez verset, pásztorjátékot, gyermekszindarabot.

ténet, legenda, de találunk benne bő választékban karácsonyi ünnepségek rendezéséhez verset, pásztorjátékot, gyermekszindarabot.

Érettebb ifjúság és a nagyközönség számára
(14 éven felül.)

A SZAHARA SZIVE

(CHARLES DE FOUCAULD)

Illusztrált kiadás.

Irta: RENÉ BAZIN.

Foucauld kettős utat tesz meg ebben az út-leírásban. Az egyik úton Párizs élvezetvágyó, elpuhult fiának a teste, a másikon öntudatlanul is Isten felé törő lelke halad. A legnemesebb élvezet Foucauld-t Bazin káprázatos leírásaiban a kettős úton követni. Az pedig, ahogyan Foucauld célt ér, örökre felejthetetlen élmény marad az olvasó számára.

Ára diszes kötésben 7.— P

A CSILLAGOK LEÁNYA

ELBESZÉLÉS SZENT ERZSÉBET ÉLETTÖRTÉNETÉVEL

Illusztrált kiadás.

Irta: BLASKO MÁRIA.

Az életrajz csak minden tekintetben hiteles történelmi alapokon épül fel, de a háttér korfestésében végigvonuló «lantos diák» hol megrázó, hol pedig felemelő érdekességekben bővelkedő meséje ritka szépirodalmi élvezetben részesíti az olvasót.

Ára diszes kötésben 6.— P

KÜZDELMEK A FEHÉR HALÁL ORSZÁGÁBAN

NAGY SARKUTAZÓK SZENVEDÉSEI ÉS GYŐZELMEI. I. KÖTET. (A legrégebb időkől Nansengig.)

Irta: Dr. KALMÁR GUSZTÁV.

Ezek a küzdelmek tele vannak szomorú, megdöbbentő tragédiákkal, mert a «Fehér Halál» országa kegyetlenül védte titkokat eltakaró fátyolát, de az emberi hősiesség önfeláldozásban nem ismer határt s biztos léptekkel halad a győzelem felé. Ez az első kötet a messzilliai Pytheasztól Nansengig terjedő idők sarkutazásait ismerteti. A jövő évben megjelenő második kötet pedig a Nansentől mai napig tartó expedíciókról fog szólni.

Ára diszes kötésben 6.50 P

Megrendelhetők a Szent István-Társulatnál és minden könyvkereskedésben.

Itt levágni kérjük.

Megrendelőlap.

Megrendelem az alább felsorolt könyvsorozatot (könyveket):

Megfelelő
aláhuzandó.

A könyveket kérem én szállítani.

A könyvek értékét havi pengős részletekben fizetem.

Az első részletet kérem utánvételezni a portódíjjal együtt.

Az első részletet egyidejűleg postára adtam postautalvánnyal, az 54035. sz. csekkel.

Kelt 193

Név:

Foglalkozás:

Pontos cím:

Legkiválóbb könyvsorozatok igen kedvező részletfizetés mellett

Ha az alább felsorolt díszes könyvsorozatok egyes köteteinek íróit és címeit átnézi, meg fog győződni arról, hogy nem vesz fölöslegesen. ~ A Szent István-Társulat szépirodalmi kiadványai a **katholikus család regényei**. — Minden kötetet katolikus erkölcsi felfogás hat át; minden kötetet a család minden felnőtt tagja olvashat. Kiváló hazai és külföldi hírneves írók elsőrangú, igaz, nagy sikert ért munkái jutnak ebben a sorozatban közkézre. Művészi gond, finomult ízlés és kifejező erő biztosítja, hogy minden egyes kötet *állandó irodalmi érték s ezért hűséges barátja és kísérője marad egész életén keresztül*. Egy-egy sorozat megszerzésével egész családját, rokonait, ismerőseit megörvendezteti a pompás és örökbecsű könyvekkel. **Még ma töltsé ki a tulsó oldalon fekvő megrendelési lapot és nyitott horiékban, 2 filléres bélyeggel adja fel e címre: Szent István-Társulat, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.** ~ A sorozatnál elégséges a római szám megjelölése.

Az egyes sorozatok címei

I. Magyar regényírók sorozata:

Balásházy P.: Felajánlás
Dénes G.: Fehér torony
Dénes G.: Fekete emberek
Jovanovich L.: Nem csak kenyérrrel
Pakocs K.: Lélek-zuhanás
Tarczai Gy.: Mikó solymár
Tarczai Gy.: A budai gyár

A hét regény ára finom, egységes sötét-kék és tetszetős vászonkötésben, tokban 30 pengő; havi 3 pengős részletre.

II. Külföldi regényírók sorozata:

Fl. Barclay: Esti dal
H. Bordeaux: Behavazott lábnyomok
M. Crawford: Don Orsino
R. Haggard: A két d'Arcy
R. Hichens: Allah kertje. I—II. kötet
Orczy E.: Sir Percy visszaüt

A hét regény ára finom, egységes sötét-kék és tetszetős vászonkötésben, tokban 40 pengő; havi 4 pengős részletre.

III. Külföldi regényírók sorozata:

Fl. Barclay: Shenstone asszonya
Fl. Barclay: Az elválasztó fal
H. Bordeaux: Az ősi hajlék
H. Bordeaux: Veszedelmes játék
L. Coloma: Juan Miseria
M. Crawford: Küzdelmes szerelem
L. Ganghofer: Haymo
P. Keller: Titokzatos sziget
A. Krane: A jó Isten hegedőse
L'Ermite: Az édes anyaföld
J. Pericard: Egy apa regénye
H. Sienkiewicz: Tűzzel-vassal

A tizenkét regény ára finom, egységes sötét-kék és tetszetős vászonkötésben, tokban 75 pengő; havi 5 pengős részletre.

IV. Útleírások:

Bóle K.: Spanyalföldön
Kalmár G.: Ismeretlen népek, néptelen földek
Kelemen A.: Tut-Ankh-Amen földjén
H. Sienkiewicz: Sivatagban, őserdőben

A négy kötet ára finom, tetszetős vászonkötésben, tokban 36 pengő; havi 3 pengős részletre.

V. A Saracinesca-ciklus

Marion Crawford négy regénye:

1. Küzdelmes szerelem	9.20 P
2. Sant' Ilario	7.— «
3. Don Orsino	8.— «
4. Corleone	7.50 «

A klasszikus angol írónak, aki élete java részét Rómában töltötte, annak idején egyik legfeltűnőbb sikerű műve volt a négy regényből álló Saracinesca-ciklus, melyet a Szent István-Társulat most teljes egészében a magyar olvasóközönség rendelkezésére bocsát. Négy nemzedék élete rajzolódik meg a négy kötetben.

A négy regény együtt, díszes kötésben, tokban 30.70 P helyett összesen 24 pengőért kapható havi 4 pengős részletben.

Sorozaton kívül:

Erdősi Károly: Napsütéses Indiában.
Utielek 181 képpel. Luxuskötésben 12.— P. Ifjúsági bővített IV. kiadás díszkötésben 7.— P